

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖ**

**NUTARIMAS**

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VIEŠŲJŲ PIRKIMŲ ĮSTATYMO NR. I-1491 82 IR 86 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIIIP-4287, LIETUVOS RESPUBLIKOS PIRKIMŲ, ATLIEKAMŲ VANDENTVARKOS, ENERGETIKOS, TRANSPORTO AR PAŠTO PASLAUGŲ SRITIES PERKANČIŲJŲ SUBJEKTŲ, ĮSTATYMO NR. XIII-328 90 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIIIP-4288, LIETUVOS RESPUBLIKOS VIEŠŲJŲ ĮSTAIGŲ ĮSTATYMO NR. I-1428 11<sup>1</sup> STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIIIP-4289, LIETUVOS RESPUBLIKOS BIUDŽETINIŲ ĮSTAIGŲ ĮSTATYMO NR. I-1113 9<sup>1</sup> STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIIIP-4290, LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS ĮSTATYMO NR. I-464 30<sup>1</sup> STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIIIP-4291, LIETUVOS RESPUBLIKOS VIEŠŲJŲ PIRKIMŲ ĮSTATYMO NR. I-1491 19, 22, 25, 26, 27, 31, 46, 55, 58, 82, 86, 92, 93, 94, 95, 101 IR 102 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO IR ĮSTATYMO PAPILDYMO 82<sup>1</sup>, 82<sup>2</sup>, 82<sup>3</sup> IR 103<sup>1</sup> STRAIPSNIAIS ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIIIP-4877, LIETUVOS RESPUBLIKOS VIEŠŲJŲ PIRKIMŲ ĮSTATYMO NR. I-1491 PAKEITIMO ĮSTATYMO NR. XIII-327 2 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIIIP-4878**

2021 m.

d. Nr.

Vilnius

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo statuto 138 straipsnio 3 dalimi ir atsižvelgdama į Lietuvos Respublikos Seimo valdybos 2021 m. sausio 11 d. sprendimo Nr. SV-S-26 „Dėl įstatymų projektų išvadų“ 1–7 punktus, Lietuvos Respublikos Vyriausybė **n u t a r i a**:

1. Iš esmės pritarti Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo Nr. I-1491 82 ir 86 straipsnių pakeitimo įstatymo projektui Nr. XIIIP-4287 (toliau – Projektas) ir Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo Nr. I-1491 19, 22, 25, 26, 27, 31, 46, 55, 58, 82, 86, 92, 93, 94, 95, 101 ir 102 straipsnių pakeitimo ir Įstatymo papildymo 82<sup>1</sup>, 82<sup>2</sup>, 82<sup>3</sup> ir 103<sup>1</sup> straipsniais įstatymo projektui Nr. XIIIP-4877 (toliau – Įstatymo projektas) ir teikti šias pastabas ir pasiūlymus dėl teisinio reguliavimo tobulinimo:

1.1. Įstatymo projekto 10–13 straipsnių nuostatomis siūloma privalomai centralizuoti viešuosius pirkimus – įkurti apie 75 centrinių perkančiųjų organizacijų tinklą centrinės valdžios institucijų ir savivaldybių lygmenimis. Pritariant Įstatymo projektu siekiamiems tikslams, susijusiems su viešųjų pirkimų centralizavimu, ir siekiant didinti viešųjų pirkimų sistemos efektyvumą ir tinkamai panaudoti pirkimų centralizavimui sukurtą elektroninį įrankį, siūlytina tikslinti Įstatymo projektą – nustatyti, kad universalioji centrinė perkančioji organizacija paslaugas teiktų visoms perkančiosioms organizacijoms, taip pat nustatyti pareigą visoms perkančiosioms organizacijoms pirkti per universaliosios centrinės perkančiosios organizacijos elektroninį katalogą, jei ten yra jų poreikius atitinkančių prekių, paslaugų ar darbų.

Pažymėtina, kad toks reguliavimas leistų išnaudoti viešosios įstaigos CPO LT (toliau – VšĮ CPO LT) nuolat plečiamo elektroninio katalogo (toliau – CPO LT elektroninis katalogas), kuriuo dabar naudojasi visos šalies perkančiosios organizacijos, teikiamą naudą valstybei

ir viešųjų pirkimų dalyviams. Šiame elektroniniame kataloge sudarytos sąlygos perkančiosioms organizacijoms labai paprastai, patogiai, skaidriai ir greitai įsigyti standartinių objektų, pirkimai vyksta automatinio būdu – taip mažinama žmogiškojo veiksnio įtaka ir korupcijos rizika. Minėtina, kad CPO LT elektroninio katalogo plėtra yra vienas iš uždavinių, skirtų Lietuvos Respublikos nacionalinės kovos su korupcija 2015–2025 metų programos, patvirtintos Lietuvos Respublikos Seimo 2015 m. kovo 10 d. nutarimu Nr. XII-1537 „Dėl Lietuvos Respublikos nacionalinės kovos su korupcija 2015–2025 metų programos patvirtinimo“, tikslams pasiekti.

Atkreiptinas dėmesys ir į tai, kad pirkimų vykdymas pagal standartizuotus procesus duomenų pagrindu veikiančioje bendroje sistemoje labai palengvina tiekėjų dalyvavimą viešuosiuose pirkimuose, nes pasiūlymą norintiems pateikti tiekėjams nereikia didelių laiko sąnaudų, siekiant išsiaiškinti skirtingus perkančiųjų organizacijų poreikius, nesudėtinga perprasti prisiimamų įsipareigojimų mastą, reikia pateikti itin nedaug informacijos. Mažiau administracinių gebėjimų reikalaujantys procesai lemia aktyvesnį tiekėjų, ypač smulkią verslo, dalyvavimą ir didesnę konkurenciją, vykdant viešuosius pirkimus, bei gerina pirkimų rezultatus.

Įvertinus tai, kad pagal konkrečius perkančiųjų organizacijų poreikius vykdomų pirkimų centralizavimas, be visų jo pranašumų ir teikiamos naudos, ilgina prekių, paslaugų ir darbų įsigijimo procesus ir vykdant mažareikšmius pirkimus ne visuomet gali būti tikslingas, taip pat tai, kad ne visi pirkimai gali būti konsoliduojami, nes dalis pirkimų nepasižymi tomis pačiomis savybėmis, siūlytina Įstatymo projekte lanksčiai reglamentuoti pirkimų, vykdomų ne per CPO LT elektroninį katalogą, organizavimą. Pažymėtina, kad perkančiosios organizacijos gali vykdyti ir bendrus pirkimus, kurie teikia panašią naudą, taip optimizuojant pirkimų vykdymą ir siekiant kompetentingesnio jų atlikimo. Manytina, kad pačios perkančiosios organizacijos, įvertinusios centralizuotų ar bendrų pirkimų naudą, turėtų siekti didesnio pirkimų centralizavimo, todėl Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo (toliau – Įstatymas) 17 straipsnyje tikslingiau įtvirtinti siektiną centralizuotų ir bendrų pirkimų rodiklį perkančiosioms organizacijoms, bet nenustatyti konkretaus pirkimų organizavimo modelio (šis reikalavimas neturėtų būti taikomas Lietuvos Respublikos diplomatinėms atstovybėms užsienio valstybėse, Lietuvos Respublikos atstovybėms prie tarptautinių organizacijų, konsulinėms įstaigoms ir specialiosioms misijoms). Atkreiptinas dėmesys, kad Europos Komisijos skelbiamoje viešųjų pirkimų efektyvumo suvestinėje siektina bendrai atliekamų pirkimų, įskaitant ir centralizuotus, reikšmė yra 10 procentų visų pirkimų, o labiausiai šioje srityje pažengusių šalių rodiklis yra apie 25 procentai. Atsižvelgiant į tai, siūlytina Įstatymo projekte perkančiosioms organizacijoms nustatyti 30 procentų centralizuotų viešųjų pirkimų rodiklį, taip pat aiškiau įtvirtinti galimybę perkančiosioms organizacijoms sudaryti sutartis su bet kuriomis centrinėmis perkančiosiomis organizacijomis. Siekiant užtikrinti, kad šis rodiklis savivaldybių įstaigose būtų pasiektas, siūlytina Įstatymo projekte įtvirtinti savivaldybės administracijos direktoriaus atsakomybę už minėto rodiklio pasiekimą.

Siekiant sudaryti geresnes sąlygas Vyriausybei, savivaldybėms, valstybės ir savivaldybės įmonėms, akcinėms bendrovėms ir uždarosioms akcinėms bendrovėms, kuriose valstybei ar savivaldybei (savivaldybėms) nuosavybės teise priklausančios akcijos suteikia daugiau kaip 1/2 balsų visuotiniame akcininkų susirinkime, siekti nustatyto rodiklio jų valdymo srityse ar įmonių grupėse, siūlytina Įstatymo projekto 10 straipsnyje nustatyti teisę minėtoms institucijoms ar įmonėms priimti privalomus sprendimus dėl centralizavimo būdo ir masto.

Įstatymo projekto 10 straipsniu keičiamo Įstatymo 82 straipsnio 9 dalimi nustatomos centrinės perkančiosios organizacijos atsakomybės ribos (jei tai lėmė nuo centrinės perkančiosios organizacijos priklausančios priežastys) neatitinka 2014 m. vasario 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2014/24/ES dėl viešųjų pirkimų, kuria panaikinama Direktyva 2004/18/EB (toliau – Direktyva



2014/24/ES), nuostatų, įtvirtinančių besąlyginę centrinės perkančiosios organizacijos atsakomybę už jos vykdomas pirkimų procedūras.

Įvertinus tai, kad centrinės perkančiosios organizacijos visą informaciją apie perkančiųjų organizacijų atitinkamais metais planuojamus atlikti pirkimus matytų pagal Įstatymo 26 straipsnio 1 dalį centrinėje viešųjų pirkimų informacinėje sistemoje skelbiamoje pirkimų suvestinėje, o konkrečius šioje suvestinėje nurodytus pirkimus, kuriuos atliktų centrinė perkančioji organizacija, ji su perkančiąja organizacija galėtų aptarti tarpusavio sutartyje, siūlytina atsisakyti Įstatymo projekto 4 straipsniu siūlomo Įstatymo 26 straipsnio papildymo 3 dalimi.

Kartu siekiant aiškaus, nuoseklaus ir glausto teisinio reguliavimo, siūlytina atsisakyti detalaus Įstatymo projekto 11–13 straipsniuose nustatytino reglamentavimo. Taip pat siūlytina nesvarstyti Projekto, o, siekiant užtikrinti tinkamą duomenų apie centralizuotai atliekamus viešuosius pirkimus valdymą, Projekto 1 straipsnyje keičiamas Įstatymo 82 straipsnio 8 dalies nuostatas perkelti į Įstatymo projekto 10 straipsnį, siekiant mažinti administracinę naštą perkančiosioms organizacijoms, kurios naudojasi centrinės perkančiosios organizacijos paslaugomis, Projekto 2 straipsnyje keičiamas Įstatymo 86 straipsnio 9 dalies nuostatas perkelti į Įstatymo projekto 14 straipsnį.

Centrinės perkančiosios organizacijos taip pat atliks pirkimus tų biudžetinių ir viešųjų įstaigų – perkančiųjų organizacijų, kurios bus Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšomis finansuojamų projektų vykdytojos. Tuo atveju, kai viešojo pirkimo procedūros bus atliktos nesilaikant Įstatymo reikalavimų, kils finansinių pasekmių. Atsižvelgiant į siūlomo centralizavimo mastą, Įstatyme turėtų būti nustatomas teisinis pagrindas Vyriausybei ar jos įgaliotai institucijai nustatyti perkančiosios organizacijos nuostolių, kurie atsirado dėl to, kad centrinė perkančioji organizacija nesilaikė Įstatymo reikalavimų ir Europos Sąjungos ar atskirų valstybių finansuojamuose projektuose buvo nustatytos netinkamos finansuoti išlaidos, atlyginimo ir šalių atsakomybės dydžio nustatymo tvarką.

Pažymėtina, kad viešųjų pirkimų centralizavimo procesas yra sudėtingas ir reikia skirti daug dėmesio, kad jam būtų tinkamai pasirengta (įvertinti perkančiųjų organizacijų viešųjų pirkimų duomenis, standartizuoti procesus, užtikrinti žmogiškuosius ir finansinius išteklius ir pan.), todėl siūlytina įvertinti galimybę nustatyti su centralizavimu susijusių nuostatų įsigaliojimą nuo 2023 m. sausio 1 d.

Atkreiptinas dėmesys, kad jei būtų nepritarta anksčiau pateiktam pasiūlymui tikslinti Įstatymo projektą, Įstatymo projekto nuostatos, reglamentuosiančios viešųjų pirkimų centralizavimą, ir Įstatyme vartojamos sąvokos turėtų būti suderintos. Pažymėtina ir tai, kad Įstatymo projekto 10 straipsniu keičiamo Įstatymo 82 straipsnio 4 dalies 1 punkte perkančiosioms organizacijoms nustatyta pareiga sudaryti centralizuotos pirkimų veiklos paslaugų pirkimo sutartis su centrine perkančiąja organizacija pagal šio įstatymo 82<sup>1</sup> straipsnio 1 dalyje nurodytas priskyrimo kategorijas, tačiau Įstatymo projekto 11 straipsniu siūlomo papildyti Įstatymo 82<sup>1</sup> straipsnio 1 dalies 1 punkte vartojama sąvoka „centrinės valdžios institucijos“ apimtų ir daugumą šios dalies 2 punkte nurodytų subjektų, kurie turėtų naudotis ne universaliosios, o sektorinės centrinės perkančiosios organizacijos paslaugomis. Atsižvelgiant į tai, nėra aišku, kuo remdamosi perkančiosios organizacijos turėtų nuspręsti, su kuria iš centrinių perkančiųjų organizacijų – universaliąja ar sektorine, jos turėtų sudaryti sutartį. Įvertinus tai, kad pagal Įstatymo projekto 10 straipsniu siūlomus Įstatymo 82 straipsnio 1 ir 2 dalių pakeitimus Įstatymo 82 straipsnio 2 dalyje būtų iš esmės aptarti atvejai, kuomet perkančiosioms organizacijoms nebūtų taikoma pareiga įsigyti prekių, paslaugų ar darbų iš centrinės perkančiosios organizacijos ar per ją, siūlytina šią pareigą įtvirtinti Įstatymo 82 straipsnio 1 dalyje. Siūlytina tikslinti Įstatymo projekto 10 straipsnyje keičiamo Įstatymo 82 straipsnio 2 dalies 1 punktą ir nustatyti, kas ir koku būdu spręstų priežastį, dėl kurių centrinė perkančioji organizacija negalėtų

atlikti pirkimo procedūros perkančiosios organizacijos vardu arba centralizuoto pirkimo, objektyvumą, taip pat nurodyti, kokia informacija turėtų būti pateikiama keičiamo Įstatymo 82 straipsnio 3 dalyje minimame dokumente šio straipsnio 2 dalies 3 punkte aptartu atveju. Taip pat atkreiptinas dėmesys į Įstatymo projekto 12 straipsniu papildomo Įstatymo 82<sup>2</sup> straipsnio 1 dalyje vartojamą teiginį „esant jai priskirtų perkančiųjų organizacijų poreikiui“, pagal kurį Įstatymo projekte turėtų būti aptartas perkančiųjų organizacijų priskyrimas konkrečiai centrinei perkančiajai organizacijai.

1.2. Siekiant supaprastinti ir palengvinti viešųjų pirkimų vykdymą, Įstatymo projekte siūloma nuo 10 000 Eur iki 30 000 Eur padidinti ribą, iki kurios galima vykdyti neskelbiamą mažos vertės pirkimą, taip pat nuo 3 000 Eur iki 10 000 Eur didinti supaprastinto pirkimo sutarties vertės ribą, kai pirkimo sutartis gali būti sudaroma žodžiu. Ženklus neskelbiamo mažos vertės pirkimo ir žodinių sutarčių ribos didinimas gali neigiamai paveikti smulkųjį ir vidutinį verslą bei konkurenciją ir skaidrumą, vykdamat viešuosius pirkimus. Pažymėtina ir tai, kad, pritarus siūlomam pakeitimui dėl neskelbiamų pirkimų, didžioji dalis šiuo metu skelbiamų mažos vertės pirkimų, kurių vertė per metus siekia beveik 300–500 mln. Eur, galės būti vykdomi neskelbiant, dažniausiai iš vieno jau pasirinkto tiekėjo, ir nesudarant galimybių tiekėjams, ypač naujoms įsteigtoms įmonėms, varžytis dėl viešųjų pirkimų sutarčių. Atsižvelgiant į tai, siūlytina nekeisti ribos, iki kurios perkančioji organizacija gali vykdyti neskelbiamą mažos vertės pirkimą, o žodžiu sudaromų sutarčių ribą didinti iki 5 000 Eur.

1.3. Įstatymo projekto 8 straipsnyje, kuriuo keičiamas Įstatymo 55 straipsnis, siūloma nustatyti, kad pirkimuose, kuriuose pasiūlymai vertinami pagal kainos ar sąnaudų ir kokybės santykio kriterijų, perkančioji organizacija visada turėtų taikyti socialinius ir aplinkosaugos kriterijus. Minėtina, kad Įstatymo projekte išvardyti socialiniai ir aplinkosaugos pasiūlymo vertinimo kriterijai perkančiųjų organizacijų kai kada gali būti sunkiai suprantami ir taikomi praktikoje (pavyzdžiui, perkančiajai organizacijai būtų sudėtinga patikrinti, kaip tiekėjas įgyvendina pagalbos politiką pirkimo sutartį vykdančioms darbuotojoms derinant šeiminius ir darbo įsipareigojimus ar aplinkos kokybės gerinimo priemones, taip pat nėra aišku, kaip palyginti skirtingų tiekėjų taikomas priemones ir politiką). Kartu pažymėtina, kad kai kurie siūlomi kriterijai nesuderinami su jais pagal Direktyvos 2014/24/ES nuostatas kylančiu reikalavimu – pasiūlymų vertinimo kriterijai turi būti susiję su perkamu objektu. Taigi su bendra įmonės politika susiję kriterijai negali būti taikomi pasiūlymams vertinti. Kartu atkreiptinas dėmesys, kad strateginių tikslų perkančiosios organizacijos gali pasiekti ne tik nustatydamos pasiūlymų vertinimo kriterijus, tačiau ir sutarties vykdymo sąlygas, privalomus techninės specifikacijos reikalavimus. Pritariant Įstatymo projekte minimam siekiui ir atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, siūlytina Įstatymo 55 straipsnyje nurodytus kriterijus dėstyti kaip pirkimų tikslus, kurie įpareigotų perkančiąsias organizacijas, perkant prekes, paslaugas ir darbus, siekti aplinkos apsaugos, socialinių tikslų Įstatymo projekte išvardytose srityse, taip pat skatinti inovacijų pasiūlą. Siekiant efektyvesnio šių tikslų įgyvendinimo, siūlytina įtvirtinti teisę Vyriausybei ar jos įgaliotai institucijai nustatyti šių tikslų įgyvendinimo apimtį.

Atsižvelgus į tai, kad tiek perkančiosioms organizacijoms, tiek pirkimuose dalyvaujantiems tiekėjams reikėtų pasiruošti minėtų kriterijų taikymui, siūlytina nustatyti šių nuostatų įsigaliojimą 2022 m. sausio 1 dieną.

1.4. Įstatymo projekto 20 ir 21 straipsniais siūloma įtraukti papildomą viešųjų pirkimų ginčų nagrinėjimo grandį – Viešųjų pirkimų tarnybos ikiteisminį skundų nagrinėjimą. Viešųjų pirkimų tarnyba sprendimą dėl skundo turėtų priimti per 20 dienų nuo skundo gavimo dienos. Prireikus minėtas terminas gali būti pratęstas dar 20 dienų. Įvertinus siūlomas priemones, manytina, kad, pasirinkus papildomą ikiteisminio ginčų nagrinėjimo etapą, viešųjų pirkimų ginčų nagrinėjimas tam tikrais atvejais pailgėtų. Taigi turėtų būti apsvarstytos visos galimos viešųjų pirkimų ginčų

nagrinėjimo proceso tobulinimo alternatyvos, taip pat klausimai, susiję su ginčų nagrinėjimo ne teismo tvarka neatlygintinumu. Pažymėtina, kad Vyriausybė sistemiškai peržiūri viešųjų pirkimų sistemos veikimo efektyvumą, įskaitant ir viešųjų pirkimų ginčų nagrinėjimą. Jei, įvertinus šios peržiūros rezultatus, būtų nuspręsta keisti galiojančius įstatymus, Vyriausybė planuoja pateikti įstatymų projektus svarstyti Lietuvos Respublikos Seimo 2021 m. rudens sesijoje. Atsižvelgiant į tai, siūlytina nesvarstyti Įstatymo projekto nuostatų, susijusių su papildomos viešųjų pirkimų ginčų nagrinėjimo grandies įtraukimu.

1.5. Įstatymo projekto 7 straipsnyje, kuriuo keičiamas Įstatymo 46 straipsnio 6 dalies 3 punkto c papunktis, siūloma papildyti tiekėjo pašalinimo iš pirkimo procedūros pagrindą, kuris leistų perkančiajai organizacijai iš pirkimo procedūros šalinti tiekėją, jei ji turi pagrįstų duomenų, kad tiekėjas dalyvauja pirkime vietoj kito asmens, kuriam būtų taikomas šiame punkte nustatytas pašalinimo pagrindas ir su kuriuo tiekėjas yra susijęs. Įvertinus minėtą nuostatą, siūlytina ją taikyti visiems Įstatymo 46 straipsnio 4 ir 6 dalyse nurodytiems pašalinimo pagrindams.

Atsižvelgiant į tai, kad Lietuva yra gavusi Europos Komisijos 2019 m. spalio 10 d. oficialų pranešimą dėl Europos Sąjungos teisės pažeidimo procedūros Nr. 2019/2246 dėl Direktyvų netinkamo perkėlimo į nacionalinę teisę, ir siekiant iš dalies sumažinti pažeidimo apimtį ir galimas pasekmes, siūlytina iš esmės tikslinti Įstatymo 46 straipsnio ir susijusių straipsnių nuostatas – nustatyti platesnę diskrecijos teisę perkančiajai organizacijai priimant sprendimus dėl tiekėjų pašalinimo pagrindų, susijusių su rimtu profesiniu pažeidimu, melagingos informacijos pateikimu ir netinkamu sutarties vykdymu. Remiantis Europos Sąjungos Teisingumo Teismo praktika, perkančiajai organizacijai turi būti leidžiama bet kokiomis tinkamomis priemonėmis, nesiekiamomis tik su priimtais institucijų ir (arba) teismų sprendimais, įrodyti, kad yra minėti tiekėjo pašalinimo pagrindai. Perkančioji organizacija, priimdama sprendimus dėl tiekėjo pašalinimo iš pirkimo procedūros, turėtų atsižvelgti į tai, ar vertinant tiekėjo patikimumą tiekėjo pašalinimas iš pirkimo procedūros proporcingas vertinamam tiekėjo elgesiui ir ar būtų reikšmingai apribota konkurencija.

Įvertinus Direktyvos 2014/24/ES 57 straipsnyje įtvirtintą ribojimą tiekėjams teismo sprendime nurodytą laikotarpį dalyvauti pirkimuose ir pasinaudoti reputacijos susigrąžinimo (angl. *self-cleaning*) mechanizmu, siūlytina tokias nuostatas įtvirtinti ir Įstatymo 46 straipsnyje.

Atkreiptinas dėmesys, kad atitinkamai turėtų būti keičiamos ir Lietuvos Respublikos koncesijų įstatymo nuostatos.

1.6. Įstatymo projekto 3 straipsnyje, kuriuo keičiamas Įstatymo 25 straipsnis, siūloma nustatyti, kad perkančiosios organizacijos, kurių bendra sudaromų sutarčių vertė per finansinius metus neviršija 30 000 Eur, pirkimus galėtų vykdyti nesilaikydamos Įstatymo reikalavimų. Tokios galimybės įtvirtinimas reikštų, kad perkančiajai organizacijai nėra taikomos mažos vertės pirkimus reguliuojančios nuostatos. Atsižvelgiant į tai ir siekiant teisinio aiškumo, siūlytina išbraukti žodžius „ir jei jos atlieka tik mažos vertės pirkimus“ ir kaip perteklinio atsisakyti Įstatymo projekto 3 straipsnio 3 dalies paskutinio sakinio.

Įvertinus tai, kad bendrieji Europos Sąjungos lygiateisiškumo, nediskriminavimo, proporcingumo ir skaidrumo principai turėtų būti taikomi net ir tuo atveju, kai pirkimas nesiekia Direktyvoje 2014/24/ES nustatytų sutarčių verčių, tačiau galėtų sulaukti tarptautinio susidomėjimo, taip pat siekiant užtikrinti duomenų apie tokius pirkimus gavimą ir valdymą, siūlytina papildyti Įstatymo projekto 3 straipsnio 3 dalį – nustatyti, kad perkančiosios organizacijos, vykdydamos šioje dalyje nurodytus pirkimus, privalo laikytis Įstatymo 17 straipsnio 1 dalyje įtvirtintų principų ir teikti metines tokių pirkimų ataskaitas.



1.7. Įstatymo projekto 17 straipsnyje siūloma nustatyti, kad Viešųjų pirkimų tarnybos direktoriaus pavaduotojai yra valstybės pareigūnai, į pareigas skiriami ir atleidžiami Lietuvos Respublikos Prezidento Viešųjų pirkimų tarnybos direktoriaus teikimu. Pažymėtina, kad viešųjų pirkimų sritis yra sudėtinga ir kompleksinė, todėl asmenims, einantiems šios tarnybos direktoriaus pavaduotojų pareigas, reikalingos gilios šios srities žinios ir institucinė atmintis. Taip pat labai svarbu, kad pasibaigus Viešųjų pirkimų tarnybos vadovo kadencijai būtų užtikrinamas darbų tęstinumas ir efektyvumas. Priėmus siūlomus pakeitimus ir vienu metu pasikeitus Viešųjų pirkimų tarnybos vadovybei, gali būti susiduriama su tinkamų asmenų paskyrimo problema. Pastebėtina ir tai, kad Viešųjų pirkimų tarnyba pagal savo veiklos pobūdį yra artimesnė ne Lietuvos Respublikos generalinei prokuratūrai ar Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybai, o, pavyzdžiui, Lietuvos Respublikos ryšių reguliavimo tarnybai, kurios direktoriaus pavaduotojus į pareigas priima ir atleidžia iš jų pats šios institucijos vadovas. Atsižvelgiant į tai ir siekiant užtikrinti tinkamą ir tęstinę Viešųjų pirkimų tarnybos veiklą, siūlytina atsisakyti minėto pakeitimo.

1.8. Siekiant didinti viešųjų pirkimų veiklos profesionalumą, Įstatymo projekte siūloma nustatyti, kad viešojo pirkimo komisijoje turėtų būti bent du viešųjų pirkimų specialistai, turintys Viešųjų pirkimų tarnybos išduotus pažengusio ir bazinio pirkimų specialisto pažymėjimus. Įvertinus siūloma nuostata siekiamus tikslus ir siekiant išvengti neproporcingos gaunamai naudai administracinės naštos, taip pat dar didesnio, nei jaučiamas dabar, viešųjų pirkimų specialistų trūkumo, siūlytina tikslinti Įstatymo projektą – vietoj dviejų lygių pirkimų specialistų pažymėjimų įtvirtinti vienos rūšies pažymėjimą. Šį pažymėjimą privalėtų turėti bent vienas viešojo pirkimo komisijos narys, kai ši komisija sudaroma. Atsižvelgiant į tai, kad Viešųjų pirkimų tarnybai bus priskirtos naujos su pažymėjimų išdavimu susijusios funkcijos, ir siekiant užtikrinti tinkamą Viešųjų pirkimų tarnybos funkcijų atlikimą, siūlytina nustatyti šių nuostatų įsigaliojimą nuo 2023 m. sausio 1 dienos.

Mokėjimas už Viešųjų pirkimų tarnybos teikiamas pirkimų specialistų žinių patikrinimo organizavimo, pirkimų specialisto pažymėjimų išdavimo ir pratęsimo paslaugas laikytinas rinkliavos objektu, todėl siūlytina Įstatymo projekto nuostatas suderinti su Lietuvos Respublikos rinkliavų įstatymo nuostatomis. Taip pat atkreiptinas dėmesys, kad kontrolės ir skaidrumo aspektais neigiamai vertintinas reguliavimas, pagal kurį pats viešojo administravimo subjektas spręstų dėl užmokesčio už jo teikiamas paslaugas dydžio.

Siekiant teisės akto aiškumo, siūlytina Įstatymo projekte pateikti sąvokos „pirkimų specialisto pažymėjimas“ apibrėžtį ir nustatyti šių pažymėjimų galiojimo sustabdymo, galiojimo sustabdymo panaikinimo ar panaikinimo tvarką ir Įstatymo projekto 18 straipsnyje keičiamo Įstatymo 95 straipsnyje vietoj žodžio „organizuoja“ įrašyti žodį „atlieka“, kad būtų aišku, koks subjektas atlieka asmens, siekiančio gauti pirkimų specialisto pažymėjimą, žinių patikrinimą.

1.9. Įstatymo projekto 18 straipsnyje, kuriuo keičiamas Įstatymo 95 straipsnio 1 dalies 2 punktas ir 2 dalies 5 punktas, siūloma nustatyti, kad Viešųjų pirkimų tarnyba atlieka Įstatymo 6 straipsnio 1 ir 2 punktuose nurodytus pirkimus reglamentuojančių teisės aktų laikymosi priežiūrą. Atkreiptinas dėmesys, kad šiais teisės aktais reglamentuojama pirkimų, kuriems Įstatymo reikalavimai netaikomi, vykdymo tvarka. Šios Įstatymo taikymo išimtys įtvirtintos įgyvendinat Direktyvos 2014/24/ES nuostatas ir atsižvelgiant į sandorių ypatumus, dėl kurių viešiesiems pirkimams skirtas reglamentavimas jiems sunkiai pritaikomas. Siekdama užtikrinti tokių pirkimų praktikos nuoseklumą ir priežiūrą, Vyriausybė iš esmės peržiūrės viešųjų pirkimų sistemą ir kompleksiskai įvertins visų Įstatyme nustatytų išimčių priežiūros būtinybę. Jei, įvertinus šios peržiūros rezultatus, būtų nuspręsta keisti galiojančius įstatymus, Vyriausybė planuoja pateikti

įstatymų projektus svarstyti Lietuvos Respublikos Seimo 2021 m. rudens sesijoje. Atsižvelgiant į tai, siūlytina atsisakyti šių pakeitimų.

Kartu atkreiptinas dėmesys į Įstatymo projekto 18 straipsnio 2 dalimi pildomo Įstatymo 95 straipsnio 1 dalies 2<sup>1</sup> punkto nesuderinamumą su šio straipsnio 5 dalimi.

1.10. Siekiant suderinti Įstatyme vartojamas sąvokas su 2022 m. sausio 1 d. įsigaliosiančia Lietuvos Respublikos viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymo (2020 m. spalio 1 d. įstatymo Nr. XIII-3308 redakcija) (toliau – VSAĮ) redakcija, siūlytina tikslinti Įstatymo projekto 16 straipsnyje keičiamo Įstatymo 93 straipsnio 4 dalies nuostatas ir vietoj žodžių „per 4 mėnesius parengia metinę veiklos ataskaitą, ją paskelbia Viešųjų pirkimų tarnybos interneto svetainėje“ įrašyti žodžius „skelbia Lietuvos Respublikos viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymo nustatyta tvarka parengtą savo metinių ataskaitų rinkinį“. Pažymėtina, kad šios nuostatos turėtų būti taikomos 2022 metų ir vėlesnių metų ataskaitų rinkiniams.

1.11. Įstatymo projekto 18 straipsnio 5 dalyje siūloma papildyti Viešųjų pirkimų tarnybos funkciją, pagal kurią pasiūlymus dėl viešųjų pirkimų sistemos ir Įstatymo tobulinimo ji galėtų teikti ne tik už viešųjų pirkimų politikos formavimą atsakingai ministerijai, bet ir tiesiogiai Vyriausybei. Pažymėtina, kad siūlomas reguliavimas nederėtų su Lietuvos Respublikos Vyriausybės įstatymo 29 straipsnio 1 dalimi, pagal kurią valstybės politikos formavimas pavestas ministerijoms. Atsižvelgiant į tai, siūlytina atsisakyti minėto pakeitimo.

1.12. Įstatymo projekto 15 straipsnio 2 dalimi papildomoje Įstatymo 92 straipsnio 1<sup>1</sup> dalyje nurodyta, kad valstybės viešųjų pirkimų politikos kryptys ir prioritetai nustatomi valstybės strateginio lygmens planavimo dokumentuose. Atkreiptinas dėmesys, kad Įstatymo projekte vartojamos sąvokos nederą su Lietuvos Respublikos strateginio valdymo įstatyme vartojamomis sąvokomis. Atsižvelgiant į tai ir siekiant teisės aktų suderinamumo, siūlytina Įstatymo projekto nuostatas suderinti su minėtame įstatyme vartojamomis sąvokomis ir atitinkamų strateginio lygmens planavimo dokumentų turiniui Strateginio valdymo įstatymo 6 straipsnyje keliamais reikalavimais, priklausomai nuo to, kokio tipo strateginio lygmens planavimo dokumente planuojama aptarti su viešųjų pirkimų vykdymu susijusius klausimus.

2. Iš esmės pritarti Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo Nr. I-1491 pakeitimo įstatymo Nr. XIII-327 2 straipsnio pakeitimo įstatymo projektui Nr. XIIIP-4878 ir Lietuvos Respublikos pirkimų, atliekamų vandentvarkos, energetikos, transporto ar pašto paslaugų srities perkančiųjų subjektų, įstatymo Nr. XIII-328 90 straipsnio pakeitimo įstatymo projektui Nr. XIIIP-4288 ir siūlyti juos patikslinti – suderinti su Įstatymo projekto nuostatomis.

3. Pritarti Lietuvos Respublikos Vyriausybės įstatymo Nr. I-464 30<sup>1</sup> straipsnio pakeitimo įstatymo projektui Nr. XIIIP-4291 ir, siekiant suvienodinti Vyriausybės įstatymo 22 straipsnio 4 punkto ir 2022 m. sausio 1 d. įsigaliosiančiame VSAĮ vartojamas sąvokas, siūlytina šį projektą papildyti atitinkamu pakeitimu.

4. Pritarti Lietuvos Respublikos viešųjų įstaigų įstatymo Nr. I-1428 11<sup>1</sup> straipsnio pakeitimo įstatymo projektui Nr. XIIIP-4289 ir Lietuvos Respublikos biudžetinių įstaigų įstatymo Nr. I-1113 9<sup>1</sup> straipsnio pakeitimo įstatymo projektui Nr. XIIIP-4290.

Ministras Pirmininkas

Ekonomikos ir inovacijų ministrė

Aušrinė Armonaitė

Ekonomikos ir inovacijų ministras

Ekonomikos ir inovacijų ministerijos  
Strateginio planavimo ir veiklos organizavimo  
departamento Asmenų aptarnavimo ir  
dokumentų valdymo skyriaus redaktorė

Šarūnė Jankaitė-Petkevičienė

2021-04-16

Ekonomikos ir inovacijų ministerijos

Teisės departamento  
direktorė

2021-04-16  
Gita Jevaišienė